

Ouderpartnerschap en lezen

Een stappenplan voor Bibliotheken
die werken met BoekStart in de
kinderopvang en de Bibliotheek *op school*

de Bibliotheek
op school

Colofon

Tekst

Actief Ouderschap/ Stichting Lezen

In samenwerking met

Rijnbrink, Ingrid Bon
Probiblio, Caroline Heijer
Cubiss, José Peijen

Eindredactie

Inger Bos, Astrid van Dam

Grafische vormgeving

Cubiss, Ingrid de Jong

Copyright

Kunst van Lezen (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek)
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
+ 31 (0)20 6230 566
www.debibliotheekopschool.nl
www.boekstartpro.nl

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door de samenwerking van Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek binnen het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van debibliotheekopschool.nl worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt.

Uitgave februari 2017

Een stappenplan voor Bibliotheken die werken met BoekStart in de Kinderopvang en de Bibliotheek *op school*.

De bibliotheek streeft ernaar het leesplezier en de taal- en leesontwikkeling bij kinderen te verbeteren. Ouders zijn hierin een onmisbare partner.

Dit stappenplan hebben we geschreven voor de onderwijsspecialist¹ die ouderpartnerschap planmatig wil verankeren binnen de bibliotheek en de programma's BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school*. Dit is een vernieuwde versie van het eerder verschenen stappenplan uit 2015. Ervaringen van bibliotheken uit pilotregio's en nieuwe inzichten hebben we hierin verwerkt.

We spreken bewust over ouderpartnerschap en niet over ouderbetrokkenheid of ouderparticipatie. Partnerschap gaat over gelijkwaardige samenwerking tussen ouders en professionals ten behoeve van het kind, ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. Ouderbetrokkenheid of ouderparticipatie is een term die van oudsher gebruikt wordt als het gaat om ouders 'laten meedoen' aan activiteiten die professionals voor hen bedacht hebben.

Met het actieprogramma Tel mee met Taal² geeft het kabinet Kunst van Lezen een extra financiële impuls om laaggeletterdheid bij kinderen te voorkomen en bij ouders te bestrijden. Het planmatig inzetten op ouderpartnerschap en het verbinden met het terrein laaggeletterdheid biedt veel mogelijkheden. Scholen en voorschoolse instellingen zijn een vertrouwde plaats voor laaggeletterde ouders. Er zijn al bibliotheken die al hun medewerkers hebben geschoold in ouderpartnerschap. Een bredere visie en planmatige aanpak rond ouderpartnerschap is dus nastrevenswaardig voor bibliotheken.

Waarom investeren in een planmatige aanpak voor partnerschap met ouders?

Reden 1

Ouders zijn een onmisbare partner in de leesopvoeding. De kans dat een kind uitgroeit tot lezer wordt vijf keer zo groot als ouders een actieve leesopvoeding voeren. Ter vergelijking: de invloed van een leerkracht maakt die kans slechts 1,5 keer zo groot³.

Reden 2

Het formele leren, het leren op school, beslaat ongeveer 10% van de tijd van kinderen. Ze leren het meeste informeel, waarvan verreweg het meeste thuis. Niet voor alle ouders is het vanzelfsprekend hun kinderen te ondersteunen in hun taal- en leesontwikkeling.

Reden 3

Alle ouders kunnen met de juiste impuls hun kinderen ondersteunen in de taal- en leesontwikkeling. Bekend is dat zelf lezen, voorlezen, het praten over boeken, boeken cadeau geven en samen naar de bibliotheek gaan, kinderen stimuleert meer te gaan lezen. Ook laagtaalvaardige gezinnen kunnen bijvoorbeeld interesse tonen in het lezen van hun kinderen, samen naar de bibliotheek gaan of regelen dat hun kinderen worden voorgelezen. Wat past en hoe, hangt af van de behoeften en mogelijkheden van ouders en kan alleen met ouders samen worden verkend en afgesproken.

1 - Waar we onderwijsspecialist schrijven, doelen we ook op educatief specialist of BoekStartcoördinator.

2 - Met Tel mee met Taal geeft het kabinet een extra impuls aan het bestrijden van laaggeletterdheid en het voorkomen hiervan.

Het actieprogramma is een initiatief van de ministeries van OCW, SZW en VWS en diverse partners en loopt tot en met 2018.

3 - *Het verhaal achter de lezer*, C. Stalper (2007).

Reden 4

Een planmatige en gezamenlijke aanpak is effectief. Samenwerken met ouders bij de leesopvoeding vraagt tijd, geld, een goede voorbereiding én de inspanning van voorschoolse instelling, school, bibliotheek en gemeente samen. Losse, kortdurende projecten zijn leuk maar veranderen weinig aan het (voor)leesgedrag van ouders. Investeren in een langdurige vertrouwensrelatie (een 'partnerschap met ouders') en in een afstemming tussen de opvoeding en educatie thuis en op de voorschoolse instelling en school loont.

Reden 5

Onderwijsspecialisten en leesconsulenten zijn dé deskundigen op het gebied van media en leesontwikkeling. De pedagogisch medewerker of leerkracht heeft de sleutelrol naar ouders. Met andere woorden, bibliotheek en school/voorschoolse instelling vullen elkaar aan en hebben elkaar nodig. Ook gemeenten zijn onmisbaar. Gemeenten dienen te zorgen voor ouderbetrokkenheid binnen gemeentelijk beleid rond VVE en onderwijs. Steeds meer gemeenten maken geld vrij om partnerschap tussen ouders en kinderopvang/onderwijs planmatig te verstevigen. 'Taalstimulering thuis' waartoe ook leesbevordering behoort, is daarbij een belangrijk speerpunt.

Hoe organiseert de bibliotheek partnerschap met ouders?

Om partnerschap met ouders te organiseren onderneemt de bibliotheek de volgende acties:

- De bibliotheek verankert partnerschap met ouders in haar algehele beleid. Doel hiervan is het leesplezier en de taal-leesontwikkeling bij kinderen te vergroten.
- De bibliotheek gaat met gemeente en partners in gesprek om de verbinding te maken met gemeentelijk beleid (zoals vroeg- en voorschoolse educatie en laaggeletterdheid) en activiteiten van partnerorganisaties.
- De bibliotheek maakt partnerschap met ouders een belangrijk thema bij haar begeleiding van scholen/voorschoolse instellingen in het kader van BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school*.
- De bibliotheek leidt de onderwijsspecialisten en leesconsulenten op tot experts met kennis en vaardigheden die leerkrachten en pedagogisch medewerkers kunnen begeleiden om de samenwerking met ouders te verstevigen (zie competentieprofiel in bijlage 1).
- De onderwijsspecialisten en leesconsulenten begeleiden scholen/voorschoolse instellingen bij het verstevigen van partnerschap met ouders en activeren de scholen/voorschoolse instellingen om de ingezette activiteiten te verankeren in hun beleid.
- De bibliotheek hanteert in haar planmatige aanpak voor ouderpartnerschap vijf voorwaarden (zie bijlage 2) en sluit aan op de wensen, verwachtingen en mogelijkheden van ouders en professionals op de school/voorschoolse instelling.

We laten eerst een schema zien met de stappen die bij een planmatige aanpak horen, daarna lichten we de stappen kort toe. Uitgebreide informatie over de stappen en de praktische instrumenten, en de links naar bronnen hebben we in de bijlagen opgenomen.

De bibliotheek hoeft de stappen niet per se op volgorde uit te voeren; deels gelijktijdig of in een andere volgorde kan ook, als dat beter uitkomt. Bij sommige stappen ligt de nadruk op activiteiten richting de gemeente als partner. Bij andere stappen ligt de nadruk op de interne organisatie in de bibliotheek of op de contacten die gelegd worden met scholen/voorschoolse instellingen en de activiteiten die daar uitgevoerd worden. Bij welke stap de bibliotheek ook begint, voor iedere stap moet uiteindelijk aandacht zijn.

Stap 8:
Contact leggen met instelling
of school

- Onderwijsspecialist
- Resultaat: Afspraak met schooldirecteur en leescoördinator over ouderpartnerschap

Stap 9:
Startgesprek voeren op instelling
of school

- Onderwijsspecialist, leesconsulent
- Resultaat: School wil aan de slag en vervolgspraken

Stap 10:
Verdiepend gesprek voeren op
instelling of school

- Onderwijsspecialist, leesconsulent
- Resultaat: Werkafspraken over doelen en komen tot activiteiten

Stap 11:
Opstellen en uitvoeren
activiteitenprogramma

- Leesconsulent
- Resultaat: Uitgewerkt programma van activiteiten en uitvoering

Stap 12:
Evalueren en borgen

- Onderwijsspecialist
- Resultaat: Evaluatie, bijstelling en borging ouderpartnerschap bij de Bibliotheek *op school* en BoekStart in de kinderopvang.

Legenda

strategisch/beleidsmatig

uitvoerend

Stap 1. Voorbereiden: inlezen en verkennen

Door

onderwijsspecialist

Doel

De onderwijsspecialist is goed op de hoogte van wat effectief is voor 'ouderpartnerschap en lezen'. Zo kan hij anderen inspireren voor en overtuigen van het belang van ouderpartnerschap voor het leesplezier en de taal-leesontwikkeling van kinderen.

Resultaat

Na deze voorbereiding kan de onderwijsspecialist verwoorden waarom ouders een actieve leesopvoeding zouden moeten hanteren en wat de waarde voor de bibliotheek is om in te zetten op dit thema. Dit helpt de bibliotheek om gezien te worden als serieuze partner door gemeente en scholen/voorschoolse instellingen. Temeer daar ouderpartnerschap ook aan thema's als participatie en laaggeletterdheid raakt. De onderwijsspecialist heeft inzichtelijk welke contacten relevant zijn voor het planmatig verstevigen van ouderpartnerschap bij de Bibliotheek *op school* en BoekStart in de kinderopvang en op welk niveau (strategisch, beleidsmatig, uitvoerend). De onderwijsspecialist heeft helder hoe ouderpartnerschap kan passen binnen het beleid van de bibliotheek.

Extra

Er is veel gepubliceerd over ouderbetrokkenheid. De uitgangspunten waarmee wordt gewerkt bij de Bibliotheek *op school* en BoekStart in de kinderopvang staan beschreven in de notitie '[Ouders betrekken bij lezen](#)' (Stichting Lezen, 2014). Handzame samenvattingen van deze notitie voor de kinderopvang en het primair onderwijs afzonderlijk hebben we als bijlage 3 en bijlage 4 toegevoegd aan dit stappenplan.

Actief Ouderschap en CPS Onderwijsontwikkeling en advies hebben workshops en trajecten voor (voor)scholen ontwikkeld die vergelijkbare uitgangspunten hebben. Meer informatie over de verschillende partnerschappen tussen instelling en ouders is te vinden op de site van [Actief Ouderschap](#). De ideeën over ouderbetrokkenheid 1.0, 2.0 en 3.0 zijn na te lezen [op de site van CPS](#).

De bibliotheek heeft al veel lokale contacten, strategisch, beleidsmatig en uitvoerend, die relevant zijn als het gaat om ouderpartnerschap. (Zie de [toolkit op debibliotheekopschool.nl](#) voor de brochure Werken aan netwerken, vanaf p. 17). Daarnaast is er bestaand en nieuw beleid bij de bibliotheek en gemeente dat raakvlakken heeft met ouderpartnerschap bij lezen.

Bedenk een pitch en spits deze toe op de situatie.

Stap 2. Overleggen met directie en plannen maken

Door

onderwijsspecialist

Doel

De onderwijsspecialist krijgt groen licht van degenen die over de tijd en het geld beslissen voor de voortgang en komt tot een planmatige aanpak.

Resultaat

De onderwijsspecialist krijgt toestemming tot voortgang en opdracht tot het opstellen van een plan voor het verstevigen van ouderpartnerschap bij de Bibliotheek *op school* en BoekStart in de kinderopvang. In dat plan staan onder meer doelen, middelen, eisen, menskracht, resultaten en kosten verwoord. Steunt een bibliotheekdirectie dit initiatief niet en is het onderwerp niet in het reguliere werk in te passen, dan is er geen vervolg mogelijk. De onderwijsspecialist maakt een stappenplan.

Extra

De onderwijsspecialist stelt het onderwerp aan de orde bij directie/management en heeft de argumenten om het belang van ouderpartnerschap bij de leesopvoeding te benadrukken. De dia's uit de verzamelpresentatie 'Ouders betrekken bij lezen' (zie de [toolkit op debibliotheekopschool.nl](https://www.bibliotheek.nl/debibliotheekopschool.nl)) zijn daarbij handig. Ook het voorbeeld van Bibliotheek Helmond-Peel uit het [juninummer 2016 van het tijdschrift Lezen](#) (p. 12 en 13) geeft een goed beeld. Die argumenten zullen leiden tot het inzicht dat ouderpartnerschap ook binnen de Bibliotheek *op school*/BoekStart in de kinderopvang meer gerichte aandacht behoeft.

Daarnaast komt aan de orde welke kansen ouderpartnerschap biedt voor de bibliotheek om zich verder te profileren op gemeentelijke beleidsterreinen als vroeg- en voorschoolse educatie (VVE), participatie en laaggeletterdheid. Dit gaat verder dan de Bibliotheek *op school* en BoekStart in de kinderopvang.

8

Vragen die de onderwijsspecialist kan stellen tijdens het gesprek met de directie:

- Wat merkt de directie van het thema ouderpartnerschap in de contacten met de gemeente?
- Wat merkt de directie van het thema ouderpartnerschap in de contacten met schoolbesturen?
- Vindt de directie het belangrijk om in te zetten op het planmatig verstevigen van ouderpartnerschap bij de Bibliotheek *op school* en BoekStart in de kinderopvang?
- Welke mogelijkheden ziet de directie binnen de reguliere activiteiten?
- In welke contacten met gemeente en partners kan de directie ouderpartnerschap bij de Bibliotheek *op school* en BoekStart in de kinderopvang ter sprake brengen om financiering te genereren? Wanneer?
- Welke mogelijkheden ziet de directie als het gaat om borging van ouderpartnerschap binnen de bibliotheek (bijv. alle medewerkers scholen, verbinding met laaggeletterdheid)?

De taken van de directie/management betreffen ook:

- initiëren, coördineren en implementeren van het beleid binnen de hele organisatie;
- bewaken van de kwaliteit van de uitvoering van de activiteiten;
- onderhouden van de contacten met de gemeente, schoolbesturen en andere relevante samenwerkingsorganisaties.

Stap 3. Overleggen met gemeente

Door

onderwijsspecialist en directie

Doel

De directeur of onderwijsspecialist informeert, bevroegt en enthousiasmeert strategische partnerorganisaties en gemeente tijdens strategische netwerkbijeenkomsten, een overleg over laaggeletterdheid of een LEA-overleg⁵. Hij neemt de gemeente en partnerorganisaties mee in het plan van de bibliotheek en kijkt of er middelen beschikbaar zijn om het project een impuls te geven en op de agenda te zetten, zowel bij de gemeente als scholen/voorschoolse instellingen.

Resultaat

Het belang van ouderpartnerschap bij lezen wordt in breder verband onderkend en staat op de agenda van strategische overleggen. Partners en gemeente zijn zich bewust van de rol van de bibliotheek hierbij. Er is duidelijkheid over mogelijkheden vanuit gemeentelijke financiering.

Extra

Middelen kunnen vanuit verschillende gemeentelijke beleidsterreinen komen, zoals het onderwijsachterstandenbeleid (OAB), beleid voor participatie, laaggeletterdheid of cultuur. Het is belangrijk de structuren en geldstromen vooraf inzichtelijk te hebben. Wellicht zijn er innovatiebudgetten of impuls gelden beschikbaar in de gemeente. Het creëren van bewustwording van het belang van ouderpartnerschap bij gemeente en partners kost tijd. De directeur of onderwijsspecialist wekt eerst de interesse met een presentatie of goed voorbeeld, legt daarna een voorgestelde aanpak met begroting voor, en regelt tot slot de financiering.

9

Vragen die de onderwijsspecialist/directie kan stellen tijdens het gesprek met de gemeente:

- Onderschrijven de gemeente en de partnerinstellingen (indien aan tafel) het belang van ouderbetrokkenheid?
- Hoe sluit ouderbetrokkenheid aan bij het beleid van de gemeente en van andere organisaties?
Wat gebeurt er al? Heeft dit ook betrekking op lezen?
- Hoe kan de Bibliotheek hierin samenwerken met de andere organisaties en hoe kunnen ze elkaar versterken?
Is er eventueel geld voor vernieuwende plannen?

Voorbeeld Bibliotheek Helmond-Peel

De gemeente Helmond investeert in partnerschap met ouders bij lezen vanuit het onderwijsachterstandenbeleid. In de regio Helmond-Peel werken al veel scholen/voorschoolse instellingen met BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school*. Toos van de Beuken: "Onze leesconsulenten betrekken ouders nu bij alle activiteiten. Voor scholen zijn zij een goede gesprekspartner geworden als het gaat om de ouderbetrokkenheid bij het lezen. Door de wensen en verwachtingen van ouders en leerkrachten over lezen te inventariseren, zien we prachtige initiatieven ontstaan. Op bijvoorbeeld de Sylvester Bernadetteschool hebben ouders en leerkrachten bedacht om het goede voorbeeld te geven in lezen. Zij maken een leestafel voor ouders in school waar zij boeken kunnen uitwisselen en kunnen lezen als de kinderen in de school zijn. Met een kopje koffie erbij is dit een mooie manier om het goede voorbeeld te geven aan de kinderen." In het [juninummer 2016 van het tijdschrift Lezen](#) (p. 12 en 13) staat een artikel over de aanpak van Bibliotheek Helmond-Peel.

⁵ - Bij Oberon is hier een lezenswaardige publicatie over verschenen: 'Bibliotheek aan de LEA-tafel'.

Stap 4. Scholingsstrategie uitwerken

Door

onderwijsspecialist samen met externe scholingspartner

Doel

Het bepalen en uitwerken van een scholingsaanpak voor leesconsulenten.

Resultaat

Aanpak met tijdpad om ervoor te zorgen dat de leesconsulenten gedegen toegerust zijn om nieuwe taken uit te voeren. Na de scholing voldoen zij aan het competentieprofiel in bijlage 1.

Extra

Om ervoor te zorgen dat de leesconsulenten die al werken met BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school* op hun nieuwe taken worden toegerust is scholing nodig. In 2015 en 2016 hebben al veel onderwijsspecialisten de Masterclasses ouderpartnerschap gevolgd. Afhankelijk van de beginsituatie en de wensen en mogelijkheden binnen de bibliotheek en van de leesconsulenten, kan de onderwijsspecialist ervoor kiezen om de leesconsulenten zelf te trainen, of om hen door de POI of een externe scholingspartner (zoals Actief Ouderschap of CPS) te laten trainen. Scholing kan bestaan uit een maatwerk leergang, een losse nascholing of een training *on the job*. Ook een combinatie is mogelijk. Daarbij ervaren leesconsulenten intervisie vaak ook als zinvol.

Om te waarborgen dat scholing voor de leesconsulenten past binnen het opleidingshuis BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school* en kwalitatief goed is, treffen Stichting Lezen en Actief Ouderschap voorbereidingen voor kwaliteitsborging en een train-de-trainer voor POI's. Daarnaast werken Stichting Lezen en Actief Ouderschap uit hoe ouderpartnerschap structureel kan worden verankerd binnen de opleiding voor nieuwe leesconsulenten en binnen de werkwijze van de Bibliotheek *op school* en BoekStart in de kinderopvang.

10

Stap 5. Informeren en inspireren medewerkers

Door

onderwijsspecialist (en eventueel een scholingspartner), leesconsulenten

Doel

Leesconsulenten zodanig informeren over het waarom, hoe en wat van ouderpartnerschap, zodat er bij hen voldoende kennis, enthousiasme en betrokkenheid ontstaat om actief te participeren binnen de eigen functie.

Resultaat

Leesconsulenten zijn zich bewust van het belang van ouderpartnerschap bij lezen en enthousiast om hiermee aan de slag te gaan in hun werk rond BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school*. De onderwijsspecialist heeft inzicht in de houding van leesconsulenten over ouderpartnerschap: waar zit hun enthousiasme en waar zitten eventuele knelpunten? Hiermee kan de onderwijsspecialist rekening houden in de scholingsstrategie.

TIP!

Gebruik de notitie [Ouders betrekken bij lezen](#) (Stichting Lezen, 2014) en [het overzicht partnerschappen van Actief Ouderschap](#), kies dia's uit de verzamelpresentatie 'Ouders betrekken bij lezen' (zie de [toolkit op debibliotheekopschool.nl](#)).

TIP!

Denk ook alvast na over hoe de overige medewerkers van de Bibliotheek (zoals front-officemedewerkers) mee kunnen in de ontwikkeling. Voorbeeld: Bibliotheek Helmond-Peel organiseerde, na scholing en coaching *on the job* van de leesconsulenten, een inspiratiesessie voor alle medewerkers van de Bibliotheek over ouderpartnerschap.

Stap 6. Opleiden medewerkers

Door

onderwijsspecialist, POI of externe scholingsorganisatie voor leesconsulenten

Doel

Het uitvoeren van het scholingsaanbod door het opleiden van de leesconsulenten.

Resultaat

Deelnemers die dit scholingstraject hebben doorlopen:

- voldoen aan het competentieprofiel leesconsulent voor ouderpartnerschap bij (voor)lezen (zie bijlage 1);
- hebben dezelfde basiskennis over ouderpartnerschap bij lezen;
- delen een visie;
- weten hoe zij ouderpartnerschap kunnen borgen binnen BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school* op de locaties die zij begeleiden;
- weten welke stappen zij hiertoe dienen te zetten richting scholen/voorschoolse instellingen;
- weten welke vaardigheden dit van hen vraagt en zijn hierin toegerust;
- voelen zich voldoende toegerust en zijn bereid om samen met scholen/voorschoolse instellingen te werken volgens deze visie en werkwijze;
- hebben nagedacht over hoe partnerschap met ouders is verankerd in de activiteiten die zij al aanbieden en hoe zij dit thema nog beter kunnen verankeren.

11

Voorbeeld Bibliotheek Den Bosch

In Den Bosch hebben de leesconsulenten een training gevolgd van Actief Ouderschap rond het thema partnerschap met ouders. Naast inzicht in waarom partnerschap met ouders zo belangrijk is en hoe je dit planmatig kunt vormgeven, hebben zij tips en werkwijzen opgedaan om aan de slag te gaan met ouderpartnerschap op de scholen waar zij actief zijn met de Bibliotheek *op school*. Veel van de leesconsulenten hebben al verzoeken liggen van de school om in een teambijeenkomst te komen vertellen over ouderpartnerschap en lezen. Na de bijeenkomst noemde een leesconsulent: "Ik voel nu nog meer de noodzaak om dit thema bij de scholen in te brengen. Het fijne is dat we nu ook allerlei handvatten hebben om hierover in gesprek te gaan met de school!"

Stap 7. Selecteren voorschoolse instellingen of scholen

Door

onderwijsspecialist en leesconsulent

Doel

De onderwijsspecialist en leesconsulent selecteren een locatie waar 'ouders betrekken bij lezen' kans van slagen heeft.

Resultaat

Er is een keuze gemaakt op welke locaties de leesconsulenten gaan starten.

Extra

De onderwijsspecialist en leesconsulent gaan na welke scholen/voorschoolse instellingen aan de slag willen en kunnen met een nieuwe of intensievere aanpak van ouderbetrokkenheid bij lezen. Zij gebruiken hiervoor de monitorresultaten en de leesplannen en de kennis en input van de leesconsulenten.

TIP!

De Bibliotheek kan ook een themabijeenkomst organiseren voor scholen/voorschoolse instellingen. Daar wordt het thema 'ouderpartnerschap' toegelicht en de vraag voorgelegd of men samen wil optrekken om dit tot een succes te maken. Scholen/voorschoolse instellingen die hier graag mee verder willen, kunnen dat aangeven. Ook bij een dergelijke bijeenkomst kan Actief Ouderschap een rol spelen.

12

Er zijn een paar indicatoren voor deelnemende instellingen die de kans op een succesvolle samenwerking positief beïnvloeden:

- a. De school doet mee aan de Bibliotheek *op school*, de voorschoolse instelling doet mee aan BoekStart in de kinderopvang.
- b. Er is al een rijke leesomgeving op de school/voorschoolse instelling zichtbaar: er is een leesplek, een actuele, aantrekkelijke collectie, een (school)bibliotheek. De school/voorschoolse instelling heeft een voorbeeldfunctie voor de ouders. Ze stralen uit: Wij vinden lezen belangrijk. Wij gaan voorlezen!
- c. De school/voorschoolse instelling heeft de intentie om ouders (meer) te betrekken bij de leesopvoeding thuis.
- d. De school/voorschoolse instelling vindt ouderbetrokkenheid essentieel en heeft hiervoor beleid ontwikkeld.
- e. Uit monitorresultaten en voorleesplan blijkt dat er behoefte en interesse is.

TIP!

Is er al sprake van een goede aanpak van ouderbetrokkenheid op school/voorschoolse instelling, waarbij ouders partners zijn? Dat helpt om bij de invoering van BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school* meteen samen met ouders op te trekken. Een voordeel is dat ouders zich mede-eigenaar kunnen voelen van de aanpak de Bibliotheek *op school*/BoekStart in de kinderopvang en dit niet zien als iets waar zij buiten staan.

Stap 8. Contact leggen met voorschoolse instelling of school over ouderpartnerschap

Door

onderwijsspecialist

Doel

De onderwijsspecialist maakt een afspraak (met de directeur) voor een overleg op school of bij de voorschoolse instelling.

Resultaat

Er is een afspraak gepland voor een gesprek met directeur, VVE-coördinator en (voor)leescoördinator.

Extra

De onderwijsspecialist belt/mailt de directeur van de school/voorschoolse instelling om aan te geven dat de bibliotheek graag wil (door)praten over het verstevigen van de rol van ouders bij het lezen thuis. De onderwijsspecialist noemt eventueel de aanleiding voor de vraag (gegevens uit de monitor, voornemens uit het (voor)leesplan, vragen uit het team). Hij zorgt dat bij dit overleg alle belangrijke partners gelijk samen aan tafel zitten.

Stap 9. Startgesprek voeren op voorschoolse instelling of school

Door

onderwijsspecialist en leesconsulent

Doel

De onderwijsspecialist informeert en motiveert de school/voorschoolse instelling, en inventariseert de wensen en mogelijkheden. Bij dit gesprek zijn aanwezig: directie/manager, onderwijsspecialist, leesconsulent, (voor)leescoördinator. Onderwerp van gesprek is het versterken van de rol van de ouders bij de taal- en leesontwikkeling. Zie bijlage 5 voor een gespreksleidraad.

Resultaat

De school/voorschoolse instelling besluit om met ouderpartnerschap aan de slag te gaan. Er komt een vervolgspraak om doelen te stellen en concrete plannen te maken.

Is er geen (kans op) overeenstemming, kies dan een andere school/voorschoolse instelling om met dit thema aan de slag te gaan (zie stap 7).

Stap 10. Verdiepend gesprek voeren op voorschoolse instelling of school

Door

onderwijsspecialist en leesconsulent

Doel

De onderwijsspecialist of leesconsulent maakt werkafspraken met de directeur en leescoördinator over het inplannen van doelen en activiteiten, eventueel over het oprichten van een leesteam. Bij voorkeur zijn ook enkele ouders aanwezig bij dit verdiepende gesprek.

Resultaat

Er zijn afspraken vastgelegd die antwoord geven op de volgende vragen.

- Hoe wordt het leerkrachtenteam meegenomen in de ontwikkelingen?
- Hoe gaan leerkrachten met ouders in gesprek over wensen en verwachtingen rondom leesplezier en taal-leesontwikkeling?
- Hoe verankert het team ouderpartnerschap in de bestaande activiteiten?
- Hoe verankert de leesconsulent ouderpartnerschap in de Bibliotheek *op school* en BoekStart in de kinderopvang? Bijvoorbeeld via een leesteam.

Extra

De onderwijsspecialist of leesconsulent neemt door welke activiteiten er al plaatsvinden op de school/voorschoolse instelling rondom lezen. Hoe is partnerschap met ouders hierin geborgd? Hoe wordt gezorgd voor borging van ouderpartnerschap in de activiteiten, in aansluiting op de wensen en verwachtingen en mogelijkheden van ouders? Zie bijlage 6 projecten- en activiteitenoverzicht.

De onderwijsspecialist of leesconsulent zorgt voor inhoudelijke aansluiting op het leesplan van de school en het voorleesplan van de voorschoolse voorziening, voor zover ze dat hebben.

Om ervoor te zorgen dat de activiteiten goed aansluiten op de wensen en mogelijkheden van ouders rond leesplezier en taal-leesontwikkeling, is het belangrijk hierover met hen in gesprek te gaan. Dat kan de school/voorschoolse instelling op veel manieren en momenten doen. Als het gaat om groepsgerichte activiteiten, is het belangrijk zicht te hebben op wensen en verwachtingen van de ouders van de groep. De school kan ouders per groep of bouw uitnodigen, waarbij in kleinere groepen met elkaar gesproken wordt onder leiding van gespreksleiders (zie bijlage 5). De opbrengst van deze gesprekken kan gebruikt worden om met het leesteam activiteiten uit te werken.

Als het gaat om partnerschap met individuele ouders, kan de pedagogisch medewerker of leerkracht bijvoorbeeld tijdens een intakegesprek of voortgangsgesprek met ouders praten over hun wensen en verwachtingen rond lezen. Er kunnen dan meteen afspraken gemaakt worden over hoe ouder en pedagogisch medewerker of leerkracht als partners kunnen optrekken in leesplezier en taal-leesontwikkeling van het kind.

Bij het in gesprek gaan over wensen en verwachtingen is het belangrijk het gesprek altijd positief in te steken, vanuit het kind. Wat vind je als ouder belangrijk voor het kind als het gaat om leesplezier en taal-leesontwikkeling nu en in de toekomst en wat als professional? Wat gaat al goed, wat vinden ouder en kind leuk om samen te doen? Wat kun je dan nog meer doen als het gaat om leesbevordering en taal-leesplezier? Wat is lastig? Hoe kunnen jullie elkaar versterken? Goed luisteren is hierbij erg belangrijk. Houd ook de voorwaarden voor partnerschap goed in gedachten (zie bijlage 2).

Stap 11. Opstellen en uitvoeren activiteitenprogramma ouderpartnerschap

Door

leescoördinator en leesconsulent, eventueel in samenspraak met het leesteam

Doel

De leescoördinator en leesconsulent zetten afspraken om in concrete activiteiten en voeren deze uit. De activiteiten sluiten aan op de wensen, verwachtingen en mogelijkheden van ouders.

Resultaat

Er ligt een activiteitenplan dat tijdens de teamvergadering en door de ouderraad/medezeggenschapsraad besproken kan worden. Na goedkeuring voeren de leescoördinator en de leesconsulent het plan uit.

Extra

Er wordt een activiteitenplan gemaakt waarin beschreven staat wie wat gaat doen, wanneer, op welke manier en met welk doel. Dit activiteitenplan wordt toegevoegd aan het leesplan op www.leesplan.nl. De activiteit kan een groep betreffen of de hele school/voorschoolse instelling. Voor het maken van het activiteitenplan kan het activiteitenoverzicht (zie bijlage 8) behulpzaam zijn. Sommige voornemens (deelname aan projecten als de VoorleesExpress, Verteltassen of VVE-thuis) vragen een langere voorbereidingstijd en een financiële investering en worden eventueel op de lange termijn gerealiseerd.

TIP!

- Luister goed naar wat er al gedaan wordt en goed gaat. Sluit hierop aan. Houd het klein en ga voor laaghangend fruit. Je kunt niet alles tegelijk doen.
- Is er bijvoorbeeld in groep 3 een informatieavond over lezen, waarbij de leesconsulent een toelichting geeft over lezen, ga dan daar in gesprek met ouders en leerkracht over wensen, verwachtingen en mogelijkheden van ouders om met hun kind thuis te lezen of voor te lezen en sluit daar op aan. Weten ouders wat de school/voorschoolse instelling van hen verwacht? Wat verwachten zij van school/voorschoolse instelling? Waar lopen ze tegenaan als het gaat om lezen thuis en hoe kunnen school/voorschoolse instelling en ouder elkaar daarin helpen? Bedenk dat iedere ouder anders is. Hebben ouders ook tips voor elkaar? En bedenk met de leerkracht hoe jullie ervoor gaan zorgen dat alle ouders komen op die avond en zich welkom voelen.
- Zie voor inspiratie Kwestie van lezen deel 8 – *Ouders betrekken bij (voor)lezen* (zie de [toolkit op debibliotheekopschool.nl](#)) en de folder [Ouders inspireren bij voorlezen en taalontwikkeling van Actief Ouderschap](#).

Voorbeeld basisschool Drieluik Almere

Basisschool Drieluik in Almere organiseerde samen met onder meer de Bibliotheek een avond over lezen thuis voor ouders in de onderbouw. Ouders gingen in gesprek met leerkrachten en bibliotheekmedewerkers over lezen thuis. Wat verwachten we van elkaar, wat gaat goed, waar lopen we tegenaan en welke wensen hebben we? Op een inspiratiemarkt deden ouders en leerkrachten tips en voorbeelden op rondom spelenderwijs lezen thuis. Ook wisselden zij tal van ervaringen uit. Mag je ook lezen in je thuistaal? Hoe kies je een leuk boek om samen te lezen? Het leesteam met enkele ouders, leerkrachten en een bibliotheekmedewerker, ging verder met de uitwerking van de ideeën die voortkwamen uit de avond in een activiteitenplan, dat past binnen het leesplan van de Bibliotheek op school. De gemeente Almere investeert al langere tijd in verstevigen van partnerschap met ouders vanuit de Onderwijsimpuls, VVE en onderwijsachterstandenbeleid. De Bibliotheek borgt partnerschap met ouders in haar begeleiding rond de Bibliotheek op school.

Stap 12. Evalueren en borgen

Door

onderwijsspecialist

Doel

De onderwijsspecialist stelt met de verschillende betrokkenen vast of de activiteiten zijn uitgevoerd en de beoogde doelen zijn behaald.

Resultaat

Op verschillende niveaus vindt evaluatie plaats. De onderwijsspecialist heeft regelmatig een voortgangsoverleg ouderpartnerschap op managementniveau binnen de Bibliotheek. Daarnaast is er regelmatig een voortgangsoverleg met de gemeente als opdrachtgever.

De onderwijsspecialist evalueert ouderpartnerschap regelmatig tijdens teamoverleggen met de leesconsulenten. Op basis daarvan wordt bijgestuurd, verbreed en verdiept. De monitor speelt hierbij een belangrijke rol.

Twee maal per jaar overlegt de onderwijsspecialist met de leescoördinator en de directeur/manager van de school/voorschoolse instelling over het verloop van de activiteiten, gekoppeld aan de monitor en het leesplan of voorleesplan.

TIP!

Informeert de gemeente als opdrachtgever en eventueel belangrijke partners zodra er mooie resultaten worden gehaald, zoals een goedbezochte avond met enthousiaste ouders, of een uitstapje met ouders naar de bibliotheek. Nodig hen eventueel uit om te komen kijken. Maak foto's en filmpjes van activiteiten.

Bijlage 1. Competentieprofiel leesconsulent m.b.t. ouderpartnerschap

Dit profiel is een aanvulling op het standaard functieprofiel voor de Bibliotheek *op school* zoals opgenomen in de toolkit.

De leesconsulent is verantwoordelijk voor de begeleiding van de programma's BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school*. Een belangrijk onderdeel hierbij is het partnerschap met ouders. Dit vraagt om bijzondere kennis en vaardigheden van de leesconsulent. In dit aanvullende profiel van de leesconsulent is daarom aandacht voor specifieke kwaliteiten zoals ouders actief betrekken bij leesbevorderende activiteiten en (voor)leescoördinatoren hierin stimuleren en ondersteunen.

Doel van ouderpartnerschap:

- Het vergroten van de betrokkenheid van ouders met kinderen in de voorschoolse periode en basisschoolleeftijd bij de leesontwikkeling.
- Het bevorderen van contact tussen professionals van de voorschoolse instelling of school en ouders ten behoeve van het leesonderwijs.
- Het vergroten van (voor)leesvaardigheden en leesgedrag van ouders zodat zij een rol kunnen spelen bij het leesplezier en taal-leesontwikkeling van kinderen.
- Het mede organiseren en/of leiden van (voor)leesactiviteiten voor ouders.

Taken (taakomschrijving) met betrekking tot ouderpartnerschap:

- Ouderpartnerschap op de agenda van de voorschoolse instelling of school houden tijdens jaarlijks planningsgesprek met de (voor)leescoördinator.
- De professionals van voorschoolse instelling of school adviseren over diverse mogelijkheden om het (voor)lezen bij ouders onder de aandacht te brengen.
- Aandragen en mede organiseren van verschillende leesactiviteiten voor ouders, bijvoorbeeld themabijeenkomsten over 'interactief voorlezen' of over 'vaders en voorlezen'.
- Zelfstandig leesbevorderingsactiviteiten voor ouders uitvoeren ((voor)leescoördinator, leerkracht of pedagogisch medewerker zijn zijdelings betrokken).
- Adviseren over het hoe en wat om kinderen thuis te kunnen begeleiden bij het lezen.
- Oog voor de samenwerking en afstemming tussen de voorschoolse instelling en school ten behoeve van de doorgaande lijn in ouderpartnerschap.

Competenties:

- Heeft vaardigheden om het belang van ouderpartnerschap toe te lichten (bij ouders en professionals).
- Onderneemt actie om ouderpartnerschap op de agenda te zetten bij de samenwerkingspartners (voorschoolse instellingen en scholen).
- Kan behoeften in kaart brengen (wat is nodig en wat adviseer je?)
- Is besluitvaardig in het aangaan van een samenwerkingsrelatie met de professionals.
- Geeft sturing aan de processen die van belang zijn om ouderpartnerschap op de agenda te houden.
- Is in staat zich een goed beeld te vormen van de behoeften van ouders.
- Biedt begeleidingsmogelijkheden aan en stuurt aan deze op te nemen in het leesplan (inzicht in welke acties, tijd en middelen nodig zijn om bepaalde doelen te bereiken).
- Is creatief in het bedenken van oplossingen om het belang van ouderpartnerschap bij lezen onder de aandacht te brengen.
- Kan vragen vertalen naar mogelijke oplossingen.

Bijlage 2. Vijf voorwaarden voor succesvol partnerschap

Van start gaan

'We hebben jou nodig!' Dat is de eerste stap bij partnerschap. Benadruk bij ouders het gevoel dat hij of zij nodig is. Of ga in op het initiatief van de ander: 'Wil jij iets? Ik doe mee!'

Voor elkaar kiezen

Partnerschap is een keuze en leg je niet op. Partners word je vrijwillig. Zeg dus niet tegen een ouder dat hij of zij mee moet doen.

Elkaar versterken

Partners hebben elk een eigen verantwoordelijkheid. Ze vullen elkaar aan. Partners zijn gelijkwaardig, maar niet gelijk. Er is duidelijkheid over ieders rol.

Samen gaan voor het kind

Partners zijn betrokken bij het kind. Ze hebben duidelijk in beeld van wat ze samen voor het kind willen bereiken.

Elkaar energie geven

Partners delen ervaringen en successen met elkaar. Het partnerschap geeft energie, zelfvertrouwen en plezier.

Wat is een succesvolle aanpak voor BoekStart in de kinderopvang?

Als educatief of jeugdspecialist bij de bibliotheek heb je in het kader van BoekStart in de kinderopvang de taak om de kinderopvang te ondersteunen in de opzet van een rijke leesomgeving. Deze leesomgeving kenmerkt zich onder meer door een aantrekkelijke, actuele boekencollectie, een fijne (voor)leesplek en voldoende (voor)leestijd in alle groepen. Het erbij betrekken van ouders is een minder vanzelfsprekend onderdeel. Toch hoort dit thuis binnen de aanpak van BoekStart in de kinderopvang. Het zijn juist de ouders die grotendeels bepalen of kinderen lezers worden of niet. Reden genoeg om als bibliotheek - als de leesomgeving op poten staat - het onderwerp aan te kaarten bij de kinderopvang waar je mee samenwerkt.

Op grond van onderzoek naar een effectieve leesopvoeding en mogelijke interventies (een aanpak voor thuis), weten we wat wel en niet werkt (meer informatie: *Ouders betrekken bij lezen*, Stichting Lezen, 2014). In de samenwerking tussen kinderopvang, scholen, bibliotheken en ouders zijn de volgende bevindingen een goede leidraad:

1. Ouders zijn van groot belang voor de leesopvoeding.

De kans dat een kind uitgroeit tot lezer wordt 5 keer zo groot als ouders een actieve leesopvoeding hanteren. Ter vergelijking: de invloed van een leerkracht maakt die kans slechts 1,5 keer zo groot, van vrienden 3,5 keer. Vaders lezen minder voor dan moeders en hebben nog meer stimulans nodig. (Stalpers, C. 2007, *Het verhaal achter de lezer*)

2. Een stimulerende leesopvoeding heeft meerdere kenmerken.

- a. Het goede voorbeeld geven. Als ouders boeken, kranten en tijdschriften in huis hebben en zelf lezen, motiveert dit kinderen om ook te lezen.
- b. Voorlezen. Voorlezen als routine, op een vast moment en een vast tijdstip en blijven voorlezen als het kind zelf al kan lezen.
- c. Praten over boeken. Interesse tonen in wat een kind leest of het boekje dat een kind bekijkt, liefst door open vragen te stellen.
- d. Boeken cadeau geven. Het zelf hebben van boeken vergroot de betrokkenheid van kinderen bij boeken.
- e. Naar de bibliotheek en boekwinkel gaan. Kinderen leren het brede aanbod kennen, leren zelf boeken uitkiezen en hun eigen smaak ontwikkelen.

3. Alle ouders kunnen op hun eigen manier een bijdrage leveren aan een positieve leesopvoeding.

De leesbegeleiding is aanzienlijk belangrijker dan voorbeeldgedrag of boekbezit van ouders. Onder leesbegeleiding wordt verstaan: oprechte interesse in het leesgedrag van kinderen, voorlezen, boeken cadeau geven, boeken aanraden of helpen met kiezen en bespreken wat kinderen voorgelezen krijgen. Niet voor alle ouders is het kopen van boeken of het (voor)lezen ervan weggelegd. Financiële redenen en/of gebrek aan leesvaardigheid spelen hun parten. Door samen met kinderen naar de bibliotheek te gaan en door een positieve houding ten opzichte van lezen te tonen, kunnen ze toch bijdragen aan het leesklimaat thuis.

4. Ouderbetrokkenheid thuis is zinvol voor kinderen.

Indien ouders thuis activiteiten ondernemen met hun kinderen die aansluiten bij de doelen van voorschoolse programma's, heeft dat een positief effect op leerprestaties en op niet-cognitieve aspecten, zoals motivatie, zelfwaardering en spijbelgedrag. Betrokkenheid bij de kinderopvang (medezeggenschap, 'klusjes doen') bleek over het algemeen geen aantoonbaar effect te hebben.

5. Ouders en kinderopvang hebben elkaar nodig.

Ouders en kinderopvang zetten zich - ieder vanuit een eigen rol - in voor de ontwikkeling en het welbevinden van een kind. Hoe beter ouders en kinderopvang samenwerken en elkaar steunen, hoe zinvoller dit is voor kinderen.

6. Een aanpak voor thuis is alleen onder bepaalde voorwaarden succesvol.

- a. Bij voorkeur jong beginnen en lang doorgaan. Wanneer ouders van baby's en dreumesen al beginnen met boekjes en voorlezen (bijvoorbeeld door BoekStart in de kinderopvang), is dit later vanzelfsprekender.
- b. Het versterken van de relatie tussen ouder en kind. Een interventie moet ouders de kans geven thuis op affectieve wijze zinvolle activiteiten met hun kind te ondernemen. Dwang en verplichting werken averechts.
- c. Heel praktische en concrete tips en voorbeelden. Om hun kind thuis te ondersteunen, hebben ouders weinig aan alleen algemene informatie die geen rekening houdt met hun specifieke situatie (dus geen algemene brochures of ouderbijeenkomsten waarin vooral informatie wordt aangeboden).
- d. Differentiëren. Ouders met een verschillende sociaal-economische status, anderstalige ouders en ouders van jonge en oudere kinderen kunnen baat hebben bij uiteenlopende interventies en bij een manier van instrueren die bij hen past. Sommige ouders ontgaat de boodschap op een drukke ouderavond en zij hebben bijvoorbeeld meer aan een 'maatje'.
- e. Om stigmatisering te vermijden is het goed ouders in te delen naar de mate waarin ze betrokken zijn bij lezen. Een driedeling kan daarbij behulpzaam zijn:

1. De leesouders

De echte leesouders die zelf veel lezen, boeken bezitten, vaak voorlezen ook als kinderen ouder zijn, de bibliotheek en (kinder)boekhandel bezoeken en met hun kinderen praten over boeken. Zij vinden voorlezen leuk en nuttig.

2. De aarzelende leesouders

Ouders die zelf niet zo veel lezen, geen of weinig boeken bezitten, (vrijwel) nooit naar de boekhandel of bibliotheek gaan, weleens lezen, en voorlezen met mate waarderen en nuttig vinden.

3. De niet-leesouders

Ouders die zelf niet(kunnen) lezen, nauwelijks of niet voorlezen en niet of onvoldoende (voor)leesvaardig zijn. Deze ouders lezen nooit, of minder dan één keer per maand voor aan hun kind(eren). Zij staan neutraal tegenover het nut van voorlezen of vinden voorlezen niet nuttig.

Voorbeeld: praktische aanpak

Simon is een druk jongetje en is volgens zijn moeder niet geïnteresseerd in voorlezen. De pedagogisch medewerker heeft de moeder van Simon gevraagd het toch thuis te proberen. De moeder ziet dat niet zo zitten en het voorlezen schiet er steeds bij in. De pedagogisch medewerker besluit het anders aan te pakken en benadert de moeder opnieuw: 'Simon vindt dit een mooi boek. Hij bladert er ook vaak zelf in. Kun je dat samen met hem uitlezen?' Een week later vraagt ze Simons moeder bij het ophalen van Simon hoe het is gegaan. Het samen lezen was goed verlopen en de moeder van Simon wil er graag mee verder.

Bijlage 4. 'Ouders betrekken bij lezen' - samenvatting primair onderwijs

Wat is een succesvolle aanpak voor de Bibliotheek op school?

Als leesconsulent en onderwijsspecialist binnen de Bibliotheek op school heb je de taak scholen te ondersteunen in de opzet van een rijke leesomgeving. Deze leesomgeving kenmerkt zich onder meer door een aantrekkelijke, actuele boekencollectie, een uitleensysteem en voldoende (voor)leestijd in alle groepen. Het erbij betrekken van ouders is een minder vanzelfsprekend onderdeel. Gezien het belang van ouderbetrokkenheid bij de leesopvoeding zal er ook vanuit de Bibliotheek op school meer aandacht voor gevraagd worden. Het zijn juist de ouders die grotendeels bepalen of kinderen lezers worden of niet. Reden genoeg om als bibliotheek - als de leesomgeving op poten staat - het onderwerp aan te kaarten bij de scholen waar je mee samenwerkt.

Op grond van onderzoek naar een effectieve leesopvoeding en mogelijke interventies (een aanpak voor thuis), weten we wat wel en niet werkt (meer informatie: *Ouders betrekken bij lezen*, Stichting Lezen, 2014). In de samenwerking tussen scholen, bibliotheken en ouders zijn de volgende bevindingen een goede leidraad:

1. Ouders zijn van groot belang voor de leesopvoeding.

De kans dat een kind uitgroeit tot lezer wordt vijf keer zo groot als ouders een actieve leesopvoeding hanteren. Ter vergelijking: de invloed van een leerkracht maakt die kans slechts 1,5 keer zo groot, van vrienden 3,5 keer. Vaders lezen minder voor dan moeders en hebben nog meer stimulans nodig. (Stalper, C. 2007, *Het verhaal achter de lezer*)

2. Een stimulerende leesopvoeding heeft meerdere kenmerken.

- Het goede voorbeeld geven. Als ouders boeken, kranten en tijdschriften in huis hebben en zelf lezen, motiveert dit kinderen om ook te lezen.
- Voorlezen. Voorlezen als routine, op een vast moment en een vast tijdstip en blijven voorlezen als het kind zelf al kan lezen.
- Praten over boeken. Interesse tonen in wat een kind leest of het boekje dat een kind bekijkt, liefst door open vragen te stellen.
- Boeken cadeau geven. Het zelf hebben van boeken vergroot de betrokkenheid van kinderen bij boeken.
- Naar de bibliotheek en boekwinkel gaan. Kinderen leren het brede aanbod kennen, leren zelf boeken uitkiezen en hun eigen smaak ontwikkelen. Voor de leesmotivatie is interesse belangrijker dan het AVI-niveau. En zonder leesmotivatie geen lezer.

3. Alle ouders kunnen op hun eigen manier een bijdrage leveren aan een positieve leesopvoeding.

De leesbegeleiding is aanzienlijk belangrijker dan voorbeeldgedrag of boekbezit van ouders. Onder leesbegeleiding wordt verstaan: oprechte interesse in het leesgedrag van kinderen, voorlezen, boeken cadeau geven, boeken aanraden of helpen met kiezen en bespreken wat kinderen lezen. Niet voor alle ouders is het kopen van boeken of het (voor)lezen ervan weggelegd. Financiële redenen en/of gebrek aan leesvaardigheid spelen hun parten. Door samen met kinderen naar de bibliotheek te gaan en door een positieve houding ten opzichte van lezen te tonen, kunnen deze ouders toch bijdragen aan het leesklimaat thuis.

4. Ouderbetrokkenheid thuis is zinvol voor kinderen, niet de ouderactiviteiten op school.

Indien ouders thuis activiteiten ondernemen met hun kinderen die aansluiten bij de doelen van school heeft dat een positief effect op leerprestaties en op niet-cognitieve aspecten, zoals motivatie, zelfwaardering en spijbelgedrag. Betrokkenheid bij de school (medezeggenschap, 'klusjes doen') bleek over het algemeen geen aantoonbaar effect te hebben.

5. Ouders en school hebben elkaar nodig.

Ouders en school zetten zich - ieder vanuit een eigen rol - in voor de ontwikkeling en het welbevinden van het kind. Hoe beter ouders en school samen afspreken hoe ze elkaar daarin kunnen steunen, hoe zinvoller dit is voor kinderen.

6. Een aanpak voor thuis is alleen onder bepaalde voorwaarden succesvol.

1. Bij voorkeur jong beginnen en lang doorgaan. Wanneer ouders van baby's en dreumesen al beginnen met boekjes en voorlezen (bijvoorbeeld door BoekStart in de kinderopvang) is dit later vanzelfsprekender.
2. Het versterken van de relatie tussen ouder en kind. Een interventie moet ouders de kans geven thuis op affectieve wijze zinvolle activiteiten met het kind te ondernemen. Dwang en verplichting werken averechts. 'We moeten dit doen van je juf!', werkt niet.
3. Heel praktische en concrete tips en voorbeelden. Om hun kind thuis te ondersteunen, hebben ouders weinig aan alleen algemene informatie die geen rekening houdt met hun specifieke situatie. Dus, geen algemene brochures of ouderavonden waarin vooral informatie wordt aangeboden.
4. Differentiëren. ouders met een verschillende sociaal-economische status, anderstalige ouders en ouders van jonge en oudere kinderen kunnen baat hebben bij uiteenlopende interventies en bij een manier van instrueren die bij hen past. Sommige ouders ontgaat de boodschap op een drukke ouderavond en zij hebben bijvoorbeeld meer aan een 'maatje'.
5. Om stigmatisering te vermijden is het goed ouders in te delen naar de mate waarin ze betrokken zijn bij lezen. Een driedeling kan daarbij behulpzaam zijn:
 1. **De leesouders.** De echte leesouders die zelf veel lezen, boeken bezitten, vaak voorlezen, ook als kinderen ouder zijn, de bibliotheek en (kinder)boekhandel bezoeken en met hun kinderen praten over boeken. Zij vinden (voor)lezen leuk en nuttig.
 2. **De aarzelende leesouders.** Ouders die zelf niet zo veel lezen, geen of weinig boeken bezitten, (vrijwel) nooit naar de boekhandel of bibliotheek gaan, weleens (voor)lezen en (voor)lezen met mate waarderen en nuttig vinden.
 3. **De niet-leesouders.** Ouders die zelf niet lezen, nauwelijks of niet voorlezen en niet of onvoldoende (voor) leesvaardig zijn. Deze ouders lezen nooit, of minder dan één keer per maand voor aan hun kind(eren). Zij staan neutraal tegenover het nut van voorlezen of vinden voorlezen niet nuttig.

Voorbeeld: praktische aanpak

Bas loopt achter met technisch lezen. Op school krijgt hij extra begeleiding. De leerkracht heeft de moeder van Bas gevraagd thuis meer samen te lezen. Dit leidt niet tot verandering. De leerkracht besluit het anders aan te pakken en benadert Bas' moeder opnieuw: 'Bas vindt dit een mooi boek. Kun je dat samen met hem uitlezen?' Een week later vraagt ze de moeder bij het ophalen van Bas hoe het is gegaan. Het samen lezen was goed verlopen en de moeder van Bas wil er graag mee verder.

Bijlage 5. Leidraad voor gesprek op voorschoolse instelling/school over ouderpartnerschap

Deze gespreksleidraad is erop gericht dat zowel de voorschoolse instelling als school tijdens het gesprek aanwezig zijn. Is één van de partijen niet aanwezig dan kan de leidraad uiteraard in aangepaste vorm gebruikt worden. De leidraad kan benut worden in stap 9, 10 en 11 uit het stappenplan.

Vorbereiding op het gesprek

- Onderzoek via de website van de voorschoolse instelling en de school of er specifieke leesactiviteiten worden beschreven.
- Welke communicatie gebruikt de voorschoolse instelling of school om ouders te informeren? (bijvoorbeeld nieuwsbrief, digi-duif, ouderbijeenkomsten, inloop, etc.)
- Welke leesactiviteiten worden in de schoolgids genoemd? (bijv. voorleesmoeders/vaders, boekenclub, etc.)
- Wat doet de voorschoolse voorziening met BoekStart in de kinderopvang?
- Maakt de school gebruik van de Bibliotheek *op school*?
- Wat zijn de opmerkelijke/belangrijke gegevens uit de monitor? Denk bijvoorbeeld aan leesgedrag van leerkrachten en ouders, en uitleencijfers.
- Wat staat in het meest recente (voor)leesplan over ouderbetrokkenheid?
- Wat is verder te vertellen over de samenwerking van de school mbt leesbevordering en ouderbetrokkenheid?

Toelichting op het gesprek

Waarom het gesprek?

Inzicht krijgen in wat de mogelijkheden zijn om de samenwerking te verstevigen en welke rol de bibliotheek kan spelen bij ouderpartnerschap en lezen op de school. (Bibliotheek weet veel van lezen en ouderpartnerschap — school weet veel van kind en onderwijs > samen nadenken over hoe de kansen van kinderen kunnen worden vergroot). Voor alle partijen is het goed om te horen wat er al gedaan wordt rond ouderpartnerschap en lezen, om vervolgens te kijken wat er nog beter kan en hoe de bibliotheek daarbij kan helpen.

Waarom ouderpartnerschap?

Ouderbetrokkenheid is een belangrijk speerpunt in zowel de voorschoolse instelling als op de school. Ouders hebben veel invloed op de ontwikkeling van hun kind. De bibliotheek kan voorschoolse instellingen en scholen ondersteunen bij activiteiten voor en met ouders en zo samen met school het leesplezier en de taal-leesontwikkeling van kinderen stimuleren.

De bibliotheek wil door samenwerken het (voor)lezen stimuleren en de betrokkenheid van ouders bij het (voor)lezen bevorderen zodat kinderen 'enthousiaste lezers' worden. Door de samenwerking tussen school/ voorschoolse instelling en bibliotheek te versterken vergroten de kansen voor de kinderen.

Samen werken ten behoeve van het kind:

- Elkaar versterken bij het leesplezier en de taal-leesontwikkeling van kinderen
- Elkaar versterken in samenwerking met ouders
- Doorgaande lijn: Boekstart 0>4 de Bibliotheek *op school*

Wat we door samenwerking willen bereiken:

Plezier in lezen voor alle kinderen door samen met ouders in te zetten op:

- Leesmotivatie
- Leesgedrag
- Leengedrag
- Leescultuur thuis
- Leesbevorderend gedrag van leerkrachten en pedagogisch medewerkers
- Informatievaardigheden in de voorschoolse instelling of school

Vragen tbv afstemming:

Is het voor de school duidelijk waarom de bibliotheek met hen wil samenwerken?

Vragen met betrekking tot de huidige praktijk, wat gebeurt er al en hoe gaat dat?

- a) Heeft de school inzicht in hoe ouders tegenover lezen staan? (Zijn er veel laaggeletterde ouders?)
- b) Is bekend hoe ouders de (school)bibliotheek ervaren?
 - a. Is er een enthousiaste groep ouders die de school bibliotheek runnen?
 - b. Worden er veel boeken uitgeleend? Mogen ze mee naar huis?
- c) Zijn er activiteiten waarbij kinderen opdrachten voor thuis met betrekking tot lezen meekrijgen?
 - a. Wat verwacht de school hierbij van de ouders?
 - b. Zijn de ouders hiervan voldoende op de hoogte? (Zo ja, wat doet de school om ouders te betrekken?)
- d) Wat zet de school in om het lezen bij de ouders onder de aandacht te brengen en te stimuleren?
- e) Wat doet de school (welke activiteiten) om ouders te betrekken bij het lezen van hun kind?
 - a. Wat gaat goed?
 - b. Waar heeft de (voor)school behoefte aan?
- f) Wat motiveert de school om samen met de bibliotheek te werken aan ouderbetrokkenheid?
- g) Hoe ziet de school de samenwerking verder? Welke afspraken kunnen nu worden gemaakt? (Invullen in planningsformulier)

Specifiek vragen voor de voorschoolse instelling

- a) Heeft de voorschoolse instelling inzicht in hoe ouders tegenover lezen staan? (zijn er veel laaggeletterde ouders?)
- b) Wat zet de voorschoolse instelling in om het voorlezen bij de ouders onder de aandacht te brengen en te stimuleren?
- c) In hoeverre is er aandacht voor lezen en de verwachtingen van ouders?
- d) Werken de school en voorschoolse instelling samen aan ouderbetrokkenheid?
Zo nee, hoe komt dit? Zo ja, wat wordt samen ondernomen?
- e) Welke gezamenlijke (voor)lees-activiteiten zijn er waarbij ook ouders betrokken zijn?
Indien deze nog niet plaatsvinden voorstel doen bijvoorbeeld: Naar aanleiding van het gesprek wordt bekeken of in samenwerking met de bibliotheek een gezamenlijke activiteit georganiseerd kan worden. (Zoals tijdens de themadagen een 'museumroute' maken waarbij aandacht is voor boeken en voorlezen. Of ouders met hun kinderen uitnodigen om te komen kijken tijdens een voorleesactiviteit in groep 1 / 2. (Doel: Ouders laten zien dat je door het lezen van een boek leuke andere activiteiten kunt doen).
- f) Is er beleid op de doorgaande lijn? (Is het mogelijk om het voorleesplan en het leesplan op een aantal punten op elkaar af te stemmen t.b.v. de doorgaande lijn?) Onderzoeken van de mogelijkheid van een soort voorleesBeer voor groep 1-2 zoals op de voorschoolse voorziening.
- g) Voorstellen verder te 'onderzoeken' op welke punten afstemming in de doorgaande lijn mogelijk is. Voorstel om ook de peuters en hun ouders 2x in het jaar de kinderen op te halen in de bibliotheek (eventueel koppelen aan voorleesactiviteit en/of informatie voor ouders over boeken en voorlezen).
- h) Hoe ziet de voorschoolse instelling de samenwerking verder? Welke afspraken kunnen nu worden gemaakt? (Invullen in planningsformulier)

Bijlage 6. Planningsformulier (ingevuld)

Vul het onderstaande planningsformulier in naar aanleiding van het gesprek. Neem dit formulier op in het leesplan. (De cursief ingevulde activiteiten betreffen een voorbeeld voor een basisschool. Kopieer het blanco format op de volgende pagina voor je eigen leesplan.)

Activiteit	Doel <i>Wat willen we bereiken?</i>	Actiepunten <i>Wat gaan we doen?</i>	Planning <i>Wanneer?</i>	Wie <i>Wie is verantwoordelijk?</i>	Organisatie <i>Hoe gebeurt het?</i>	Evaluatie <i>Hoe ging het?</i>
Wensen- en verwachtingenavond	Weten wat ouders belangrijk vinden en wat hun wensen en verwachtingen zijn als het gaat om leesplezier en samenwerking tussen ouders en (voor)school	Ouders uitnodigen en met hen hierover in gesprek	September	Leesconsulent en leerkrachten groep 1, 2 en 3.	Onderdeel van de informatie-avond begin nieuwe schooljaar	Er waren 40 ouders, geslaagde avond. Doel bereikt.
'Aanpassen' intake gesprek	Aandacht voor het belang van de bibliotheek en lezen tijdens intake gesprek (PSZ en school).	Ouders informeren over het belang van (voor)lezen voor de (taal)ontwikkeling van hun kind	September	school	Opnemen in intakeformulier.	Volgens planning uitgevoerd. Eerste ervaringen zijn goed.
Voorlees-activiteit op de bieb	Kinderen gr 1/2 en gr 3 kennis laten maken met hoofdvestiging bibliotheek. Ouders en kinderen informeren.	School ontvangt flyer na afloop. Stukje in de nieuwsbrief over voorlezen	Maart	school en leesconsulent	Opnemen in jaarkalender	Groep 1 en 2 zijn met leerkracht en enkele ouders naar de bibliotheek geweest. Ouders zijn geïnformeerd in nieuwsbrief.
Voorleesact in de groepen 1 en 2	Kinderen en opa's en oma's laten ervaren hoe plezierig voorlezen samen is	Voorlezen door opa's en oma's tijdens opa- en omadag	Mei	Leesconsulent en leerkrachten groep 1 en 2	Opnemen in jaarkalender	Groot succes! Enthousiaste kinderen, grootouders en leerkrachten!

Bijlage 7. Planningsformulier (leeg)

Activiteit	Doel <i>Wat willen we bereiken?</i>	Actiepunten <i>Wat gaan we doen?</i>	Planning <i>Wanneer?</i>	Wie <i>Wie is verantwoordelijk?</i>	Organisatie <i>Hoe gebeurt het?</i>	Evaluatie <i>Hoe ging het?</i>
Wensen- en verwachtingenavond						
'Aanpassen' intake gesprek						
Voorlees-activiteit op de bieb						
Voorleesact in de groepen 1 en 2						

Bijlage 8. Activiteitenoverzicht ouderpartnerschap en voorlezen

Toelichting op het gesprek / Inleiding

Er zijn al veel grote en kleine projecten en activiteiten die gericht zijn op het intensiveren van de betrokkenheid van ouders bij de leesopvoeding van hun kinderen thuis. Niet alle interventies zijn voor alle groepen ouders geschikt of voldoen aan de kenmerken voor een succesvolle aanpak. Om inzicht te krijgen in wat op welke wijze voor welke groep ouders zinvol kan zijn, is een - niet uitputtend - overzicht gemaakt van bestaande werkvormen en (voor)leesprojecten. Het gaat hier om activiteiten die iets veranderen voor ouders thuis, niet om het betrekken van ouders bij bijvoorbeeld de schoolbibliotheek of inzetten als (voor)leesouder. Die werkzaamheden zullen voor voorschoolse instelling of school en ouders waardevol zijn, maar hebben geen aantoonbaar positief effect op kinderen.

Wat kun je ermee?

In het stappenplan staat beschreven hoe je ouderbetrokkenheid op een zinvolle manier kunt vormgeven. Als bibliotheek kun je, afhankelijk van de wensen en mogelijkheden van de ouderpopulatie en de scholen/ kinderdagverblijven, informeren over mogelijke werkvormen en projecten om ouders thuis te betrekken bij de leesopvoeding. In sommige gevallen kan meedoen aan een bestaand project veel opleveren. Het overzicht in deze bijlage helpt daarbij. In andere gevallen is het in gesprek gaan en blijven met ouders en het geven van praktische tips toereikend.

Theoretische driedeling oudergroepen

Er is geen ouder hetzelfde. Om toch aan te kunnen geven voor welke groep ouders een project geschikt is, kan het helpen een onderverdeling te maken:

- 1. De leesouders.** De echte leesouders die zelf veel lezen, boeken bezitten, vaak voorlezen, ook als kinderen ouder zijn, de bibliotheek en (kinder)boekhandel bezoeken en met hun kinderen praten over boeken. Zij vinden (voor)lezen leuk en nuttig.
- 2. De aarzelende leesouders.** Ouders die zelf niet zo veel lezen, geen of weinig boeken bezitten, (vrijwel) nooit naar de boekhandel of bibliotheek gaan, weleens (voor)lezen en (voor)lezen met mate waarderen en nuttig vinden.
- 3. De niet-leesouders.** Ouders die zelf niet lezen, nauwelijks of niet voorlezen en niet of onvoldoende (voor)leesvaardig zijn. Deze ouders lezen nooit, of minder dan één keer per maand voor aan hun kind(eren). Zij staan neutraal tegenover het nut van voorlezen of vinden voorlezen niet nuttig.

27 >

Wat kenmerkt een succesvolle aanpak?

- a. Versterkt de band tussen ouder en kind.
- b. Sluit direct aan bij activiteiten op de voorschoolse instelling of school (thema, boekkeuze etc.).
- c. Ouders worden verleid mee te doen, niet verplicht.
- d. Praktisch en concreet.
- e. Differentiatie: individuele aanpak 'op maat' mogelijk.
- f. Langlopend (een schooljaar of meer).
- g. Terugkoppeling op voorschoolse instelling of school van gedane activiteiten thuis.

NB Voor ouders die al in een affectieve sfeer veel leesactiviteiten met hun kinderen ondernemen, zijn deze criteria iets minder 'hard'. Zo kunnen ook kortlopende of eenmalige activiteiten ze op weg helpen en is terugkoppeling minder nodig.

WERKVORM	Doel-groep	Doel	Beschrijving	Wijze van overdracht	Uitgevoerd door	Kansrijk voor oudergroep	Kenmerken
Ouder informatie-bijeenkomst	0-12 jaar	• informeren over: belang thuis (voor)lezen en (nieuw) geschikt boekenaanbod. • motiveren om (meer)voor te lezen, te laten lezen en boeken te lenen/kopen	Een ouderavond voor alle ouders samen (of kleuters, onder- en bovenbouw apart), waarin ouders informatie krijgen over bijvoorbeeld leren lezen, leesontwikkeling, het kiezen van boeken en het belang van (voor) lezen	• Groepsgewijze voorlichting	Bibliotheek-medewerker/ pedagogisch medewerker/ leescoördinator/ leerkracht	1. leesouders	C. niet verplichtend
				doorpraten in subgroepen verhoogt de 'opbrengst'			NB kan wel een functie hebben als aftrap van andere leesactiviteiten
Individuele oudergesprekken	0-12 jaar	• ouders informeren over (voor)leesontwikkeling kind en leesonderwijs • bespreken belang leesopvoeding • bespreken huidige en mogelijke leesactiviteiten thuis • concrete tips aandragen • afspraken maken	Bij de kennismakingsgesprekken, of reguliere oudergesprekken of n.a.v. een speciale afspraak tot een gesprek is leesstimulering thuis en lezen op school terugkerend thema. Onderwerp: wat kan, wil, doet het kind en hoe kunnen we het nog beter ondersteunen? Wat doet de school en wat kan de ouder doen? Concrete handreikingen en afspraken tot terugkoppeling.	• individueel gesprek • eventueel doorverwijzing naar schoolbib/ leesconsulent	Leerkracht, evt. gevoed met informatie van leescoördinator en leesconsulent.	1. leesouders 2. aarzelende leesouders 3. niet-leesouders	A. Versterkt de band tussen ouder en kind B. Sluit direct aan bij activiteiten op school/in de kinderopvang (thema, boekkeuze, etc.) C. Ouders worden verleid mee te doen D. Praktisch en concreet F. Individuele aanpak langlopend (een schooljaar of meer) G. Terugkoppeling op school/ in de kinderopvang van gedane activiteiten thuis
Schriftelijke of digitale voorleestips & boekentips	0-12 jaar	• informeren over: belang thuis (voor)lezen en (nieuw) geschikt boekenaanbod. • motiveren om (meer)voor te lezen, te laten lezen en boeken te lenen/kopen	Voorlees- en boekentips voor ouders, onder meer ontwikkeld in het kader van NVD, Kinderboekenweek etc.	• al dan niet in het kader van een project op school/in de kinderopvang/in de bieb/boekwinkel • bij een ouderavond of oudergesprek • niet via warme overdracht	• school/ kinderopvang/ bibliotheek/ (kinder) boekhandel • tijdschriften • websites als: ouders online, leesplein, mediassmarties	1. leesouders 2. aarzelende leesouders: indien goed geïntroduceerd en nagevraagd	C. niet verplichtend

PROJECTEN	Doel-groep	Doel	Beschrijving	Wijze van overdracht	Uitgevoerd door	Kansrijk voor oudergroep	Kenmerken
BoekStart in de kinderopvang	0-4 jaar	Binnen de kinderopvang en thuis: rijke leesomgeving creëren en voorlezen stimuleren	Gemeente, kinderopvang en bibliotheek werken samen. Nadruk ligt op een rijk voorleesklimaat in de instelling (scholing medewerkers, leesplan, collectie, tijd voor voorlezen). Ouders stimuleren tot voorlezen thuis en tot bibliotheekbezoek is een onderdeel.	Verschillend per instelling: • ouderbijeenkomsten op de KO en in de bibliotheek • oudergesprekken Van vrijblijvend informeren tot concrete afspraken en terugkoppeling.	Kinderopvang i.s.m. de bibliotheek	1. leesouders 2. aarzelende leesouders 3. niet-leesouders (alleen indien gecombineerd met Boekenpret)	Afhankelijk van de intensiteit van gekozen aanpak.
De Nationale Voorleesdagen	0-6 jaar	Het bevorderen van voorlezen aan kinderen die nog niet leesvaardig zijn. Via peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen worden de ouders van deze kinderen gestimuleerd om regelmatig voor te lezen.	Jaarlijks (startend eind januari met het voorleesontbijt) is er 10 dagen lang extra aandacht voor 'voorlezen' in boekhandel, bibliotheek en op basisscholen. Prentenboeken Top 10 en Prentenboek van het jaar staan centraal. Er zijn promotiepakketten, voorleestips en lokale activiteiten.	Voornamelijk via (digitale) voorleestips/titellijsten	Kinderopvang, basisschool, bibliotheek, boekhandel.	1. leesouders	C. Niet verplichtend
BoekenPret	0-6 jaar	• jonge kinderen en hun ouders laten ontdekken dat je plezier kunt beleven aan voorlezen • de taalontwikkeling stimuleren, waardoor de aansluiting bij het (lees) onderwijs vergemakkelijkt • ervoor zorgen dat kinderen later goede lezers worden	☐ boeken mee naar huis ☐ werkbladen voor ouders en kinderen (speel-ontdekboeken) ☐ groepsbijeenkomsten	Groepsbijeenkomsten • thuismoeders	Bibliotheken, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, consultatiebureaus, en scholen	3. niet-leesouders	A. Versterkt de band tussen ouder en kind C. Ouders worden verleid mee te doen, niet verplicht D. Praktisch en concreet E. Differentiatie afhankelijk van ingezette materialen F. Langlopend (een schooljaar of meer) G. Terugkoppeling
VoorleesExpress	2-9 jaar	• taalontwikkeling kinderen stimuleren • taalverrijking thuis	Twintig weken lang komt een vrijwillige voorlezer thuis bij een taalarm gezin. De vrijwilliger introduceert het voorleesritueel bij het gezin. De ouders krijgen handvatten om het voorlezen zelf over te nemen en boeken een blijvende plek te geven in het dagelijks leven.	Mondeling • 1-op-1-gesprek	Geschoolde vrijwilliger Acquisitie evt. met hulp van school	3. niet-leesouders	A. Versterkt de band tussen ouder en kind (indien ouders zelf gaan voorlezen) C. Ouders verleid mee te doen, niet verplicht E. Individuele aanpak

PROJECTEN	Doel-groep	Doel	Beschrijving	Wijze van overdracht	Uitgevoerd door	Kansrijk voor oudergroep	Kenmerken
Verteltas	4-8 jaar	• taalontwikkeling van ouder en kind stimuleren • (voor)leesplezier vergroten	Ouders bedenken en maken en gebruiken de verteltas met attributen bij een prentenboek. De verteltassen zijn te leen.	Groepsgesprekken	School/kinderopvang	3. niet-leesouders	A. Versterkt de band tussen ouder en kind B. Sluit direct aan bij activiteiten op school (thema, boekkeuze etc.) C. Ouders worden verleid mee te doen, niet verplicht D. Praktisch en concreet E. Differentiatie: individuele aanpak 'op maat' mogelijk F. Langlopend (een schooljaar of meer) G. Terugkoppeling op school van gedane activiteiten thuis
Vakantietas (en varianten)	8-12 jaar	• stimuleren leesvaardigheid en leesplezier zwakke lezers • behoud (voor)leesroutine	In de vakantie/vrije tijd krijgen leerlingen boeken en voorwerpen/materialen mee ter verlevendiging	Gesprek	School/bibliotheek	2. de aarzelende leesouders	A. Versterkt de band tussen ouder en kind C. Ouders worden verleid mee te doen, niet verplicht D. Praktisch en concreet E. Differentiatie: individuele aanpak 'op maat' mogelijk

Zelf projecten beoordelen

Het voert te ver om alle projecten (en producten, campagnes, etc.) die er zijn ontwikkeld in dit overzicht weer te geven. Oriënteer je eerst heel breed. Vervolgens kun je zelf beoordelen of je een project of werkwijze wilt voorleggen aan een voorschoolse instelling of school. Dit kan uiteraard pas als je ook goed op de hoogte bent van wat de wensen en mogelijkheden zijn van de ouders. Daarvoor is een inventarisatie van wensen en verwachtingen van de ouders (uitgevoerd door de instelling) onmisbaar.

Bij het beoordelen van geschikte projecten kunnen de volgende vragen behulpzaam zijn:

1. Is het project gericht op het stimuleren van de leesopvoeding thuis (thuis voorlezen, praten over boeken, boekactiviteiten doen, naar de bibliotheek etc.)?
2. Is het project bedoeld voor uitvoering op/via een basisschool of kinderopvanginstelling?
3. Voor welke leeftijdsgroep is het project?
4. Richt het project zich op een specifieke groep (bijvoorbeeld vve-ouders)?
5. Wat is het beoogde doel van het project precies?
6. Welke overdrachtsvorm wordt gehanteerd (gesprek in kleine/grote groep, op schrift,

digitaal, individueel gesprek, anders)?

7. Aan welke kenmerken voldoet het?
 - a. Versterkt het de band tussen ouder en kind?
 - b. Sluit het direct aan bij activiteiten op school (thema, boekkeuze etc.)?
 - c. Worden ouders verleid mee te doen, niet verplicht?
 - d. Is het praktisch en concreet?
 - e. Is er sprake van differentiatie: individuele aanpak 'op maat' mogelijk?
 - f. Is het langlopend (een schooljaar of meer)?
 - g. Is er terugkoppeling op school/binnen de kinderopvanginstelling van gedane activiteiten thuis?
8. Voor welke groep ouders is het geschikt als je het doel, de overdrachtsvorm en verdere kenmerken bekijkt?
9. Sluit het doel aan bij de doelen en werkwijze die ouders en school voor ogen hebben?
10. Zijn er kosten verbonden aan het project? Zo ja, welke?